

Csodaképlet: olajjal, nem pedig arannyal fedezett valuta

Hogy ilyen feltételek mellett mégis miért maradhatott a dollár nemzetközi tartalékvaluta és mégis hogy tudta az USA hatalmi fölényét egyre jobban megerősíteni? A csodaképlet: az aranyfedezetű dollárt felváltotta az olajfedezetű dollár. Amilyen arányban nő világszerte az olaj utáni kereslet és ezzel az olaj ára, olyan mértékben erősödik a dollár, mint nemzetközi tartalékvaluta és az USA, mint világhatalom.

A hidegháborús fegyverkezési verseny vezetett valójában a Szovjetunió összeomlásához. Ennek ennelére az USA az ellenséges blokkok megszűnése után fegyverkezési kiadásait megnövelte, és nem is kis mértékben: 1990-ben még 150 milliárd dollár volt, 2011-re pedig ennek majdnem az ötszörösére növekedett.

Az USA bruttó hazai termékének 4 százalékát a fegyverkezési költségek teszik ki és ezzel több mint duplájával meghaladja más nyugati ipari ország katonai kiadásait. Ennek ellenére a fegyverkezési kiadások a kongresszus költségvetési vitái során tabu témáját képezik. Az ellenzék, ami bármely más költségvetési cím megnövelése esetén rögtön megragadja az alkalmat, hogy keményen leszámoljon a kormány politikájával, feltűnően visszafogja magát, ha a katonai költségvetés kritizálásáról lenne szó, akkor viszont nem, ha túl kevésnek tartja a kiadások növelését. A szokatlannul magas fegyverkezési hányad ellenére sem a sajtóban, sem a lakosság körében nem kerül sor lényegbeli vitára ebben a témában.

Mivel magyarázható az ellentmondás az óriási katonai kiadások és az amerikaiak közömbössége között? Lehetséges-e, hogy az USA fegyverkezési kiadásait szintén állami eladósodással

2001 eleje óta, amióta George W. Bush hivatalba lépett, az USA honvédelmi költségvetése drasztikusan megnőtt és 2011-re elérte a 705,6 milliárd dolláros csillagászati összeget. Az USA jelenleg olyan sokat költ fegyverkezésre, mint a világ többi országa együttvéve. Ezzel egyidejűleg drasztikusan nő az USA külföldi eladósodása. Minden más nemzetgazdaság már rég összeomlott volna a hatalmas és meddő kiadások terhe alatt.

Mohssen Massarrat



Az USA bruttó hazai termékének 4 százalékát a fegyverkezési költségek teszik ki és ezzel több mint duplájával meghaladja más nyugati ipari ország katonai kiadásait. (Foto: Public Domain/Wikipedia)

és pénznyomtatással fedezi? Az Egyesült Államok egyik antropológusa és az Occupy-mozgalom szellemi vezetője, David Graeber mindenesetre ezt hangsúlyozza nagy figyelmet keltő „Adósságok” című könyvében. „Az Egyesült Államok állami adóssága 1790 óta”, írja Graeber, „háborús adósságok.” Lehet, hogy erre a nagyon hosszú időszakra értve ez a kijelentés túlzás, de az elmúlt száz év tekintetében mindenféleképpen igaz, mint azt az 1. táblázat is bizonyítja.

A háborúk, a fegyverkezési kiadások növelése és az állam eladósodása közötti egyértelmű ok-okozati viszony két jelentős ténnyel indokolható: Először is

bármely kormány – nemcsak az USA kormánya – államadósság segítségével könnyebben el tud fogadtatni egy háborút, mert ezzel a háborús költségeket több generációra fel lehet osztani. Ha viszont a háború kiadásait közvetlen adóval fedeznék, a lakosság ellenezné a háborút. Így, államadósság nélkül mindkét világháború lehetetlen lett volna. Mivel az Egyesült Államok az I. világháború óta rendszeresen háborúk sorozatában vett részt, ez azt vonta maga után, hogy államadóssága felhalmozódott.

Másodsorban háborús kiadások általában az adósság exponenciális növekedését okozzák. Mert a fegyverkezésbe történő befekte-

tések összehasonlítva az új értéket és ennek megfelelően új adóbevételt generáló infrastruktúras befektetésekkel nem teremtenek értéket és gazdasági szempontból tőkevesztést okoznak. Mindenesetre az USA államadóssága minden egyes háború alkalmával ugrásszerűen megnőtt, amit az 1. számú táblázat is igazol.

Mint már az első pillantásra látni lehet, az USA államadóssága szédületes gyorsasággal növekszik, amióta a dollár a Bretton-Woods-rendszer 1944-es megalapítása óta vezető tartalékvalutává vált. Még rohamosabban nőtt viszont az államadósság ennek a pénzrendszernek az 1973-ban bekövetkezett összeomlása és ezzel az aranyfedezetű szabályozás megszűntetése után. Hét éven belül megduplázódott az USA államadóssága 466 milliárd dollárról (1973) 909 milliárd dollárra. Nyilvánvaló: a globális pénz nem tényleges monopóliuma adja meg a magyarázatot arra, hogy egy olyan nemzetgazdaság, mint az USA-é, amely a világgazdaság számos területén nem versenyképes és krónikusan veszteséges kereskedelmi mérleget mutat, nemcsak hogy képes ilyen megaprojektek finanszírozására, hanem még relatív stabil pénzügyi szektorral is rendelkezik és olyan pénz nemmel, amely mágnesként vonzza a világot minden tájáról a többlettőkét. De ezzel felvetődik a kérdés, hogy hogy sikerülhetett az USA-nak a dollárt inflációs karaktere ellenére vezető pénz nemmé tennie, amely a nemzetközi pénzpiac minden egyes játékosának nagy bizalmát élvezte.

Olajjal, nem pedig arannyal fedezett valuta

Hogy a fent említett kérdést alaposan meg tudjuk válaszolni,

nélkülözhetetlen az USA fizetőeszközének rövid történelmi átvilágítása: Az 1929-ben bekövetkezett első világgazdasági és pénzügyi válságig a brit font volt világszerte az elfogadott fizetőeszköz, mely szereptől viszont a II. világháború alatt az amerikai dollár javára meg kellett válnia, mert az USA vált az új gazdasági nagyhatalommá. Nagybritannia úgy mint más európai nemzetgazdaság is mérhetetlen háborús kiadásai miatt hatalmas mértékben eladósodott, miközben az USA a fő hitelező szerepét vette át. A Bretton Woods-nál kötött egyezmény figyelembe véve az erőviszonyok ezen eltolódását az amerikai dollárt új nemzetközi devizává nyilvánította ki egy uncia arany 35 dolláros értékében. A világkereskedelem fellendítése érdekében az államoknak ettől az időponttól kezdve dollártartalékot kellett képezniük, miközben az USA központi bankjának muszáj volt a dollár értékének stabilizálása miatt aranytartalékát masszívan megnövelnie. A dollár mértéktelen növekedésének megakadályozása céljából ugyanabban az egyezményben kötelezték az USA központi bankját az államok dollártartalékainak aranyra történő átváltására igény szerint.

Az USA figyelmen kívül hagyva az egyezménybe beépített korlátozásokat államkötvények kibocsátásával továbbra is folytatta megszokott eladósodási politikáját és így finanszírozta az 1960-as években a vietnámi háborút. A csalásra viszont a dollár csökkenő értéke miatt fény derült a piacokon. Mivel tudta, hogy az USA a vietnámi háborút más államok dollártartaléka árán finanszírozza, elsőként az USA-tól már úgyszólván független francia kormány lépett akcióbá: dollártartalékainak nagy részét az USA-ba szállította és kényszerítette az amerikai központi bankot a Bretton-Woods egyezmény betartására és így az ellenérték aranyban történő kifizetésére. Ezzel a francia tiltakozással vette kezdetét az a folyamat, amelyben az amerikai dollár értékét leválasztották az arany értékéről. Először Richard Nixon, az

1. táblázat: Az USA védelmi költségvetése és külföldi adóssága 1990 óta milliárd dollárban (éves átlagban)

Évtizedek	Az USA védelmi költsége	államadósság	Háborúban való részvétel
1900-09	nincs adat	2,3	
1910-19	nincs adat	6,8	I. világháború
1920-29	nincs adat	22,83	
1930-39	nincs adat	35,35	
1940-49	35,35	182,71	II. világháború
1950-59	41,50	269,45	Koreai háború
1960-69	60,28	323,82	Vietnámi háború
1970-79	89,00	547,27	Vietnámi háború (1973-ig)
1980-89	231,61	924,05	
1990-99	272,50	4635,56	Iraki és Jugoszláviai háború
2000-09	465,36	7888,10	Afganisztáni és iraki háború
2010	693,50	13 528,81	Háború járulékos költségei
2011	705,56	14 762,22	Líbiai háború, járulékos költs.
2012	677,86	16 050,92	Háború járulékos költségei
2013	660,04	17 249,24	Háború járulékos költségei

Forrás: Az USA adóssági portréja 1791-2013. www.sippl.org; Fiscal Year 2014. Historical Tables. Budget of the U.S. Government, Washington DC., 143-144. oldal; saját forrás

akkori amerikai elnök, szüntette meg a dollár aranyfedezetét 1971-ben. 1973-ban a Bretton-Woods egyezmény végleg kudarcot vallott. De ennek ellenére az amerikai valuta- és pénzpiac mégsem omlott össze. Sőt a szakmai berkek csodálkozva vették tudomásul, hogy nemcsak az amerikai dollár erősödött meg, mint globális fizetőeszköz, hanem az USA még hegemoniális helyzetét is tovább tudta erősíteni. Ez hogy történhetett?

Először is a Bretton-Woods rendszerben meghatározott árfolyam mellett történő mesterséges dollárfelértékelés megszüntetése az amerikai export nagy, gazdaságilag viszont indokolatlan fellendüléséhez vezetett, ami pedig megnövelte a dollár utáni keresletet is.

Másodszor pedig a jelentős dollártartalékkal rendelkező államoknak dollárkötveleseit az USA államkötvényeibe kellett fektetniük, ha el akarták kerülni a veszteséget. Ennek az volt az ára, hogy sorsukat tartósan az USA gazdaságához kötötték.

Harmadszor az USA kihasználva sok állam katonai függőségét, amely a II. világháború során alakult ki, kényszerítette ezeket a kötvények felvásárlására. Németország, Japán, Tajvan és Dél-Korea, amik mind az USA katonai protekturátusává váltak, csakugyan átcserezték devizatartalékukat amerikai államkötvényekre, amivel David Graeber állítását is bizonyítja, hogy „az új globális fi-

zetőeszköz még szorosabban függ a katonai hatalomtól, mint a régi.”

Negyedszer – és ez a legfontosabb ok az USA nagyhatalmi pozíciójának megerősítését illetően a Bretton-Woods-rendszer megszűnése óta – a második világháború után szép csendben és természetesen módon kialakult egy új támasz a világgazdaságban, ami a dollár értékét stabilizálja: a dollárral történő olajkereskedelem, melynek világszerte a rohamos gyorsasággal növekvő olaj iránti kereslet a mozgatórugója.

Az olaj úgy, mint maga az arany is, véges nyersanyag. Ezért nőhet hosszútávon az értéke. Az olaj volt és lesz továbbra is a világgazdaság kenőanyaga. A gazdasági növekedés egy fél évszázadon át az olajfogyasztás növekedéséhez volt csatolva. Csak a növekvő olajárak és a növekvő energiahatékonyság oldotta fel ezt a függőséget. Az olaj az egyetlen homogén fogyasztási cikk, amelynek növekedése a világgazdaságban. A föld minden állama, kivéve az olajat exportálókat, igényt tart rá. Az amerikai dollár és az olajkereskedelem már a 60-as években szorosan összefonódott; ezért valósulhatott meg zökkenőmentesen az aranyfedezetről az olajfedezetre történő átmenet.

Az olaj árának 1973/74-ben és 1979/80-ban bekövetkezett megemelkedése – a 70-es évek elején egy hordó közel 2 dollárba került, majd 1974-ben megugrott tíz dollár fölé, és 1979/80-ban pedig 35 dollárra – több mint háromszoro-

sára növelte az olaj részesedését a világkereskedelemben, 5,9 százalékról 21,3 százalékra. A következő két évtizedben viszont kisebb lett ez a részesedés az olaj árának masszív csökkenése következtében, melynek oka többek között az 1982-1988 között zajló irak-iráni háború volt és az iraki háború 1992-ben, miközben a globalizáció keretén belül a világkereskedelmet kiszélesítették. Az olaj ára egy hosszab alacsony periódus után a 21. század elején megint megemelkedett és történelmi magasságokat ért el 100-150 dollárral hordónként. Az olaj árának emelkedésével megint jelentősen megnőtt az olaj részesedése a világkereskedelemben, lásd 2. sz. táblázat. Közel 12 százalékkal duplája az 1973-as árak, viszont még közel sem üti meg az 1980-as évek elején elért rekordszintet. Mivel az olajexport, melyet nagymértékben amerikai dollárban bonyolítanak le, a világkereskedelem nagy hányadát teszi ki, az amerikai dollár helyzetét mint vitathatatlan globális fizetőeszköz ismételten megerősítette.

A dollár áradata tehát egyáltalán nem vezetett az amerikai dollár arannyal történő fedezetének megszüntetése után, mely Richard Nixon elnöksége alatt következett be, az általánosan elvárt hiperinflációhoz. Sőt: Az USA megszabadult a nemzetközi közjog azon bilincseitől, melyet a Bretton-Woods egyezmény a dollárra és az USA állami adósságpolitikájára kényszerített rá. Ettől kezdve az USA szabad utat kapott államkötvények kibocsátására és a dollár mennyiségének növelésére, hogy így finanszírozza növekvő költségvetési hiányát a világ többi államának terhére. Az USA tehát mint a monetarizmus szülőföldje a korlátlan pénzszerzés politikájával pontosan az ellenkezőjét valósította meg annak, amit más államoknak tilt meg közvetlenül vagy az IMF-en keresztül. Viszont a globális fizetőeszközt ugyanúgy, mint pl. a világtengereket is a közjavak közé kellene sorolni. Azt a feladatot kellene betöltenie, hogy monetáris alapját képezze

a zökkenőmentes nemzetközi kereskedelemnek. De mivel az USA a dollárt lecsatolta az aranyfedezetről és áthelyezte a természetes módon növekvő olajfedezetre, ahhoz az egyedülálló kiváltsághoz jutott, hogy a világgazdaság történelmében először felszabaduljon az értékközösség minden politikai kontrollja és korlátozása alól és ezzel a globális fizetőeszközt csakis saját nemzeti érdekének megfelelően használja. Ez a rejtett monopólium az USA globális hatalmával együtt alapozta meg azt az állami adósságpolitikát, melyet Michael Hudson jogosan nevezett „adósság-imperializmus”-nak. Az Egyesült Államok-beli pénzügyminisztérium államkötvényeinek gátlástalan kibocsátása kívülről egy önrendelkező állam jogos akciójának látszik. De ez valójában a globális vásárlóerő nagy részének láthatatlan imperialista bekebelezése, amely az aranystandard megszüntetése óta újra fellendült és máig tart.

A dollár-imperializmus és az olaj

Az USA a világon az egyetlen gazdaság, ami abban a kiváltságos helyzetben van, hogy állami adósságait sohasem kell visszafizetnie. Mert az államkötvények kibocsátásának politikájával az USA kormányai egy olyan titkos pénzforrással rendelkeznek, melylyel mind a háztartási hiányukat, mind folyó fizetési mérlegüket finanszírozzák. Ezt a gyakorlatban a következőképpen érik el: Folyó állami kiadások fedezésére az USA pénzügyminisztériuma a FED-nél, az USA központi bankjánál államkötvényeket cserél be frissen nyomtatott dollárra. A FED pedig ezeket az államköt-

vényeket a globális piacra dobja és így irányít folyamatosan új tőkét az USA gazdaságába, ami a kereskedelmi mérleg hiányát részben kompenzálja és a folyó fizetési mérleget jelentősen csökkenti. Ennek a pénzteremtési politikának az állam gigantikus eladósodása az ára. Hogy a régi kötvényeket hozammal együtt a lejárat időpontjában ki tudják szolgálni, új államkötvényeket bocsátanak ki, melyeket, miután a FED-nél megint friss dollárra cserélték, újra forgalomba hoznak. Ezt addig lehet folytatni, amíg a befektetők abban bíznak, hogy az USA államkötvényei biztos és nyereséges befektetést jelentenek. A dollár e nagymértékben rejtett körforgása – amerikai államkötvényekbe történő befektetés, a dollár iránti kereslet emelkedése, a FED pénzszaporítása – mindez arról gondoskodik, hogy az amerikai államkötvényekbe vetett bizalom fennmarad és az



(fénykép: wikipedia, a work of the United States government)

mérlege állandóan hatalmas veszteséget mutat, nem kell tartania az államcsődtől. Itt jogosan felvetődik az a kérdés, hogy lehetséges az, hogy az USA kormányai, mint azt a legutóbbi időkben már gyakran láttuk, röviddel a csőd előtt állnak és nem képesek a köztisztviselők bérét kifizetni. Miért nem folyamodik ilyenkor a kormány a megszokott rutinhoz, és miért nem bocsát ki új államkötvényeket és miért nem növeli meg az államadósságot, hogy megint fizetőképese legyen?

Általában akkor kerül az USA kormánya csődhelyzetbe, amikor a kongresszust az ellenzék irányítja, amely képes a költségvetés jóváhagyását bármely okból kifolyólag elutasítani. A kongresszus republikánus többsége valójában már kétszer folyamodott ehhez a módszerhez Obama ellen, hogy engedelményeket csikarjon ki az egészségügyi reformok terén. Ez a példa mutat rá az államadósság határaitra és egyben az állam-

adóssággal finanszíro-

zott költséges vetési hiánytalan lehetőségeinek valódi értelmére. Ez a politika csak azokban az ál-

lamokban képes működni, melyek kormánya és ellenzéke között hallgatolagos konszenzus uralkodik. És ez a megállapodás csak akkor létezik, amikor kizárólag a külföld érintett, mint első sorban fegyverkezési és háborús kiadások terén.

Az USA kormánya ebben az esetben szükség szerint szó nélkül megemeli az eladósodás határait, miközben belpolitikai témákban, főleg szociális téren, a konzervatív ellenzék kezében van az állam „haszontalan” kiadásainak meggátlása.

Ettől függetlenül az USA külföldi adóssága azt jelenti, hogy tőke áramlik be az Államokba. A külföldi adósság a pénzügyi mérlegben mint a tőkebeáramlás többlete csapódik le. A 2000-2013-as időszakban az USA külföldi adóssága 5 629 milliárd dollárról 17 240 milliárd dollárra nőtt, tehát 11 621 dollárral lett több. Egy szóval: Ebben az időközben ilyen nagyságrendben áramlott be az USA-ba az egész világról külön tőke, tehát valódi gazdasági teljesítmény, miközben az Egyesült Államok arra szűkítette tevékenységét, hogy új pénzt nyomtasson és hozzon forgalomba. Hogy a viszonyokat szemléltessük: 2013-ban az USA-ba áramlott tőke 1 198 milliárd ill. 1,2 billió dollárt tett ki. Ez megfelelt az USA bruttó hazai termékét tekintve 7,6 százaléknak.

Az Egyesült Államok kiváltságos helyzetének viszont az a feltétele, hogy a dollár belátható időn belül nem veszíti el monopóliumát mint nemzetközi fizetőeszköz. De ezt a monopóliumot csak addig őrizheti meg, amíg a nemzetközi olajkereskedelmet dollárban bonyolítják le. Ezzel a ténnyel magyarázható az

2. Az olaj specifikus súlya a világkereskedelemben 1970-2013

	1970	1980	1990	2001	2007	2011	2013
Olaj világelexportja hordó/nap (mio.)	25,36	32,32	31,44	44,79	55,55	54,61	55,31
Olajár éves átlaga dollárban/hordó	2,0	36,7	23,7	22,8	72,4	111,3	110,0
Olaj volágelexportja millió dollárban/nap	50,72	1186,10	745,10	1021,14	4021,82	6074,75	6084,54
Olaj világelexportja milliárd dollárban/év	18,53	433	272	373	1468	2217	2220
Világelexport milliárd dollárban/év	317	2034	3396	6191	14012	17816	18784
Olaj világelexportjának hányada a világelexportban	5,9%	21,3%	8,0%	6,0%	10,5%	12,2%	11,8%

Forrás: World Trade Organization 1950-2012; BP Statistical Review of World Energy; saját forrás



General Atomics MQ-1A Predator-Drohne (wikimedia, gemeinfrei)

amerikai neokonzervatívák által kifejlesztett stratégia egy Greater Middle East (Nagy-Közel-Kelet) létrehozására, melyet az „amerikai évszázad“ legfontosabb projektjének neveztek el és amelyet az USA George W. Bush 2001-es hivatalba lépése óta hatalmas erőfeszítéssel és a világ számára katasztrófális következményekkel próbál megvalósítani. A cél az volt és még most is az, hogy politikailag minél átfogóbban ellenőrizték a Közel-Kelet összes országát, de legalább a régió stratégiaiailag fontos államait. Ezért akarják megakadályozni azt, hogy a Közel-Kelet nagy olajállamai között illetve a nagy olajállamok és az USA hatalmas riválisa, Kína között szövetség jöjjön létre. Ez a szövetség képes lenne szakítani az olajkereskedelemtől eddigi gyakorlatával és így egyszer s mindenkorra veszélyeztetni az amerikai dollár monopóliumát.

A sikeres „rezsiváltások“ pl. Afganisztánban, Irakban és Líbiában az elmúlt 13 év alatt valamint Szíriában az Asszad-rezsim megdöntésének kísérlete és nem utolsósorban az iráni nukleáris konfliktus ürügyének felhasználása arra, hogy Iránban új háborút szítanak az iráni központi hatalom lerombolásának céljával, ez mind az USA neokonzervatívok logikájának terméke.

Obama eddig sikertelenül próbálta megakadályozni ezt a politikát. Az sem világos, hogy az Iránnal kialakult atomkonfliktust a diplomácia útján meg tudják-e majd oldani. Mindenesetre a neokonzervatívok mindent megtesznek annak érdekében, hogy Obama ezen a téren is kudarcot valljon, hogy így újabb évtizedekre biztosítsák az USA deviza-imperialista helyzetét és fegyverkezési iparának komplexumát.

Az ISIS dzsihádistá terrrorsitáinak legújabb agressziója Irakban kitűnően kiszolgálja az USA neokonzervatívák stratégiai érdekeit. Ennek az a célja, hogy a Közel-Kelet szélesebben vett területén káosz, polgár- és vallásháború harapódzon el, hogy a régióban a fegyverkezési verseny és az államok közötti há-

borúk felerősödjenek és hogy minél több központi hatalom összehozható. Ezzel a térség minden ereje abba a kényszerhelyzetbe kerül, hogy az olajexport általuk kontrollált kapacitásait védelmezze, mert az exportbevételből fegyvereket kell vásárolniuk. Ebből a szempontból minden jel arra mutat, hogy az ISIS háborús beavatkozása végül is arra szolgál, hogy Iránt belerángassák a térség újabb háborújába. Az olajkereskedelemtől dollárbaázisú rendszerét az elkövetkező évtizedekre további több millió háborús menekült, éhezésben szenvedők milliói, száműzöttek, gyermekhalálozás és betegségben szenvedők kárára akarják úgymond megszilárdítani, melyet a Közel-Kelet többszáz ezer háborús áldozatának vérével, más

szóval élve az emberiség ellen elkövetett bűntettel fognak megpecsételni.

Alapjában véve az USA a nemzetközi közjogon alapuló Bretton-Woods-rendszert, amely mégis csak rendelkezett némely szabályozó mechanizmussal, felváltotta egy olyan rendszerre, amelyben a dollár lett a nemzetközi fizetőeszköz és amely egy a világot átfogó erőszak-rendszeren alapul.

Így bezárul a kör, amely az Egyesült Államok eladósodásával veszi kezdetét a gigantikus fegyverkezési kiadások finanszírozásának céljából, és amely magába foglalja a világ gazdasági teljesítmény jelentős részének beáramlását a dollár-imperializmus segítségével és amely a közel-keleti háborús felforgatásokkal végző-

Bonn és a német márka – Washington és az amerikai dollár

A Német Szövetségi Köztársaság éveken keresztül nagy pénzeket fizetett az USA-nak, amivel a hivatalos nyelvhasználat értelmében az amerikai csapatok nyugatnémet földön történő állomásozását finanszírozta. Az erre használatos kifejezés egyértelmű volt: „deviza-kompensáció“. A 60-as évek végén és a 70-es évek elején ez évente két milliárd német márkát tett ki. Ezen kívül a bonni kormány közvetlenül is fizetett az USA-nak így támogatva az USA vietnámi háborúját – 1965-ben például 30 millió dollárral. Amikor a szövetségi kormány Ludwig Erhard kancellár vezetése alatt 1965/66-ban az USA-nak nyújtott támogatási összegeket megpróbálta lecsökkenteni és az Egyesült Államokban vásárolt fegyverek fizetési határidejét meg akarta hosszabítani, Washington tiltakozását váltotta ki ami pedig Erhard bukásához és az első nagy koalíció megalakulásához vezetett. Az 1966 végén megalapított új kormány Kurt Georg Kiesinger (CDU) vezetése alatt a helyettes kancellárral és külügyminiszterrel, Willy Brandt (SPD) az USA-val és Nagybritanniával megállapodást kötött 1967 januárjában, hogy az Európai Gazdasági Közösség (EGK) központi bankjai és a nyugatnémet bankok nem vesznek dollártartelékaikból aranyat. A szövetségi köztársaság így támogatta jelentős mértékben – a francia kormány politikájával szemben – a dollár árfolyamát és nemzetközi szerepét mint tartalékvaluta.

Az amerikai pénzügyek tartós eróziója következtében 1971 májusában a nyugatnémet pénzügyminiszter, Schiller megpróbálta az EGK pénznemeit leválasztani a dollárról, mely akcióhoz viszont csak Hollandia csatlakozott. Néhány héttel később, 1971. augusztus 15-én az amerikai elnök, Nixon bejelentette a dollár aranyfedezetének megszüntetését. A Bretton-Woods-rendszer ezzel véget ért.

dik, ami pedig fenntartja a fegyverek iránti keresletet.

A történet ironiája az, hogy mi mindnyájan fizetünk ezért az abszurd politikáért – és hogy ennek a politikának az a feltétele, hogy nem szabad békét termeni a világon.

Források:

Fiscal Year 2014; Historical Tables a. a. O. S. 50ff.

<http://www.whitehouse.gov/sites/default/files/omb/budget/fy2014/assets/hist.pdf>

M. Massarrat, Rätsel Ölpreis, in: Blätter für deutsche und internationale Politik, 10/2008

<https://www.blaetter.de/archiv/jahrgaenge/2008/oktober/raetsel-oelpreis>

M. Massarrat, Chaos und Hegemonie. Wie der US-Dollar-Imperialismus die Welt dominiert, in: Blätter für deutsche und internationale Politik 5/2014, S. 93-100

<https://www.blaetter.de/archiv/jahrgaenge/2014/mail/chaos-und-hegemonie>

Író:

Mohssen Massarrat

Az osnabrücki egyetem politikai és gazdasági professzora, az ATTAC és az IPPNW tudományos bizottságának tagja.
<http://mohssenmassarrat.weebly.com/>



<http://www.free21.org/?p=12375>

